

Metoda funkcji jawnie skorelowanych

W metodzie tej funkcja falowa (i funkcje bazy Φ_k) zależą jawnie od odległości międzyelektronowych $r_{ij} = |\vec{r}_1 - \vec{r}_2|$.

Na ogół funkcję falową Ψ rozwija się na funkcje bazy Φ_k :

$$\Psi = \sum_k C_k \Phi_k$$

a współczynniki C_k i energię układu znajduje się wariacyjnie diagonalizując macierz:

$$H_{kl} = \int \Phi_k \hat{H} \Phi_l d\tau$$

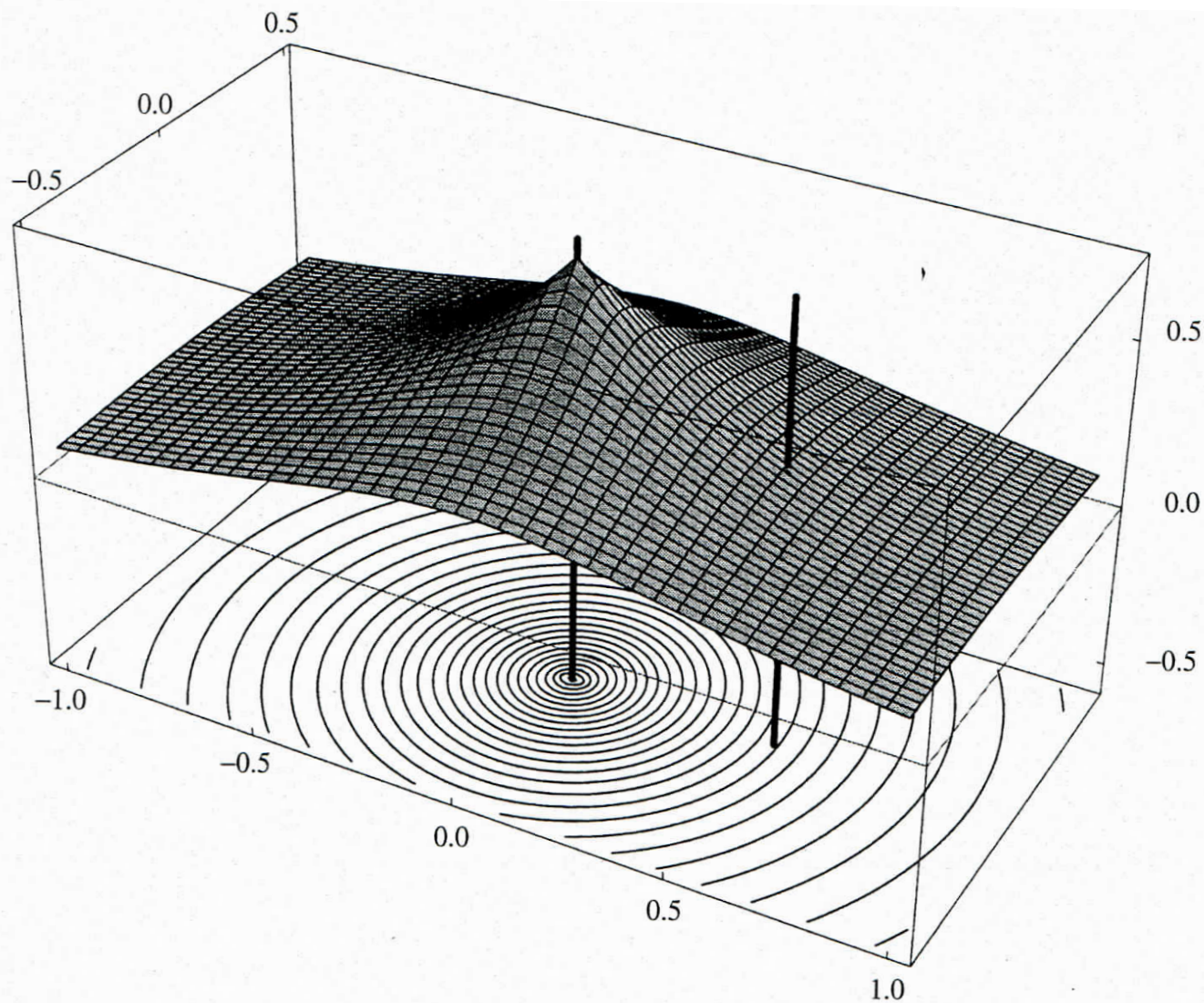
Funkcje bazy tworzymy mnożąc iloczyn orbitali (lub cały wyznacznik Slatera) przez funkcję $f(r_{ij})$ zwaną **czynnikiem korelacyjnym**, np.

$$\Phi_k = \psi(\vec{r}_1) \psi(\vec{r}_2) f(r_{12})$$

Funkcja $f(r_{12})$ dużo lepiej niż iloczyn orbitali opisuje tzw. **dziurę korelacyjną**.

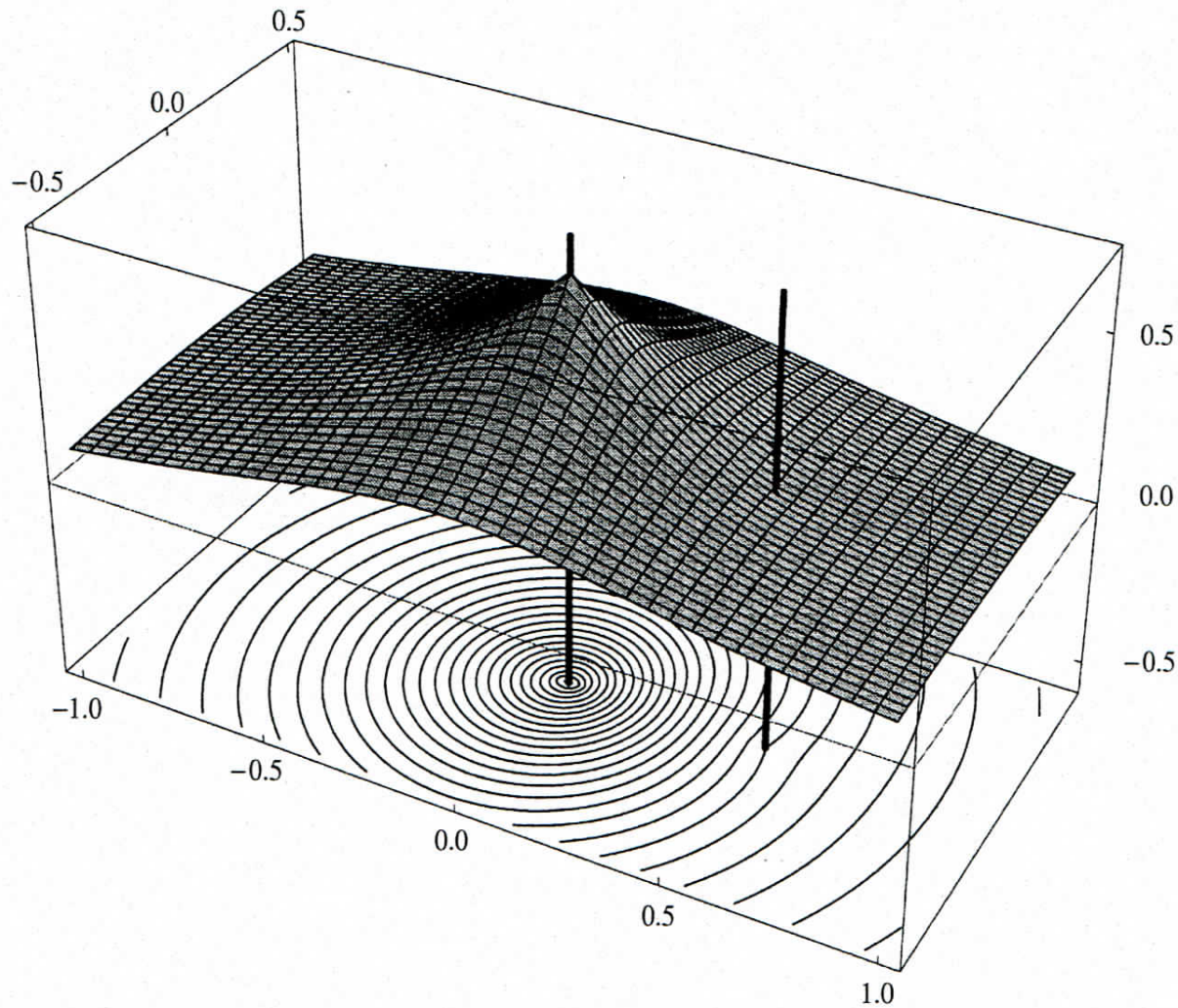
Ma też na ogół poprawne ostrze dla $r_{12}=0$ podczas gdy iloczyn orbitali jest analityczny dla $r_{12}=0$.

Funkcja HF dla atomu helu. Brak korelacji

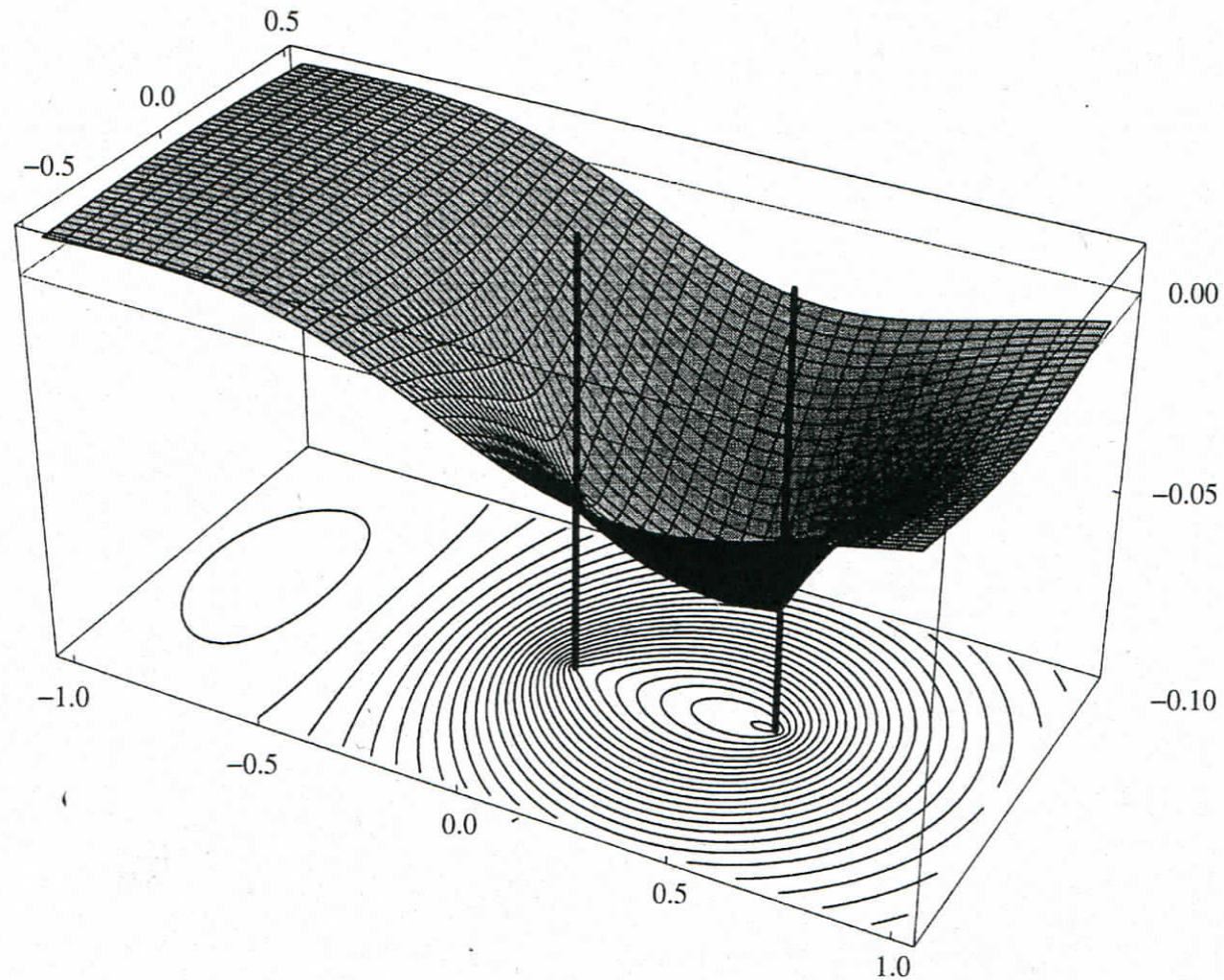
Fig. 7.1. The Hartree-Fock ground-state wave function of the helium atom with one electron fixed at a position $0.5a_0$ away from the nucleus. The wave function is plotted (in atomic units) in a plane that contains the nucleus and the fixed electron, the positions of which are indicated by vertical bars.

Funkcja dokładna dla atomu helu.

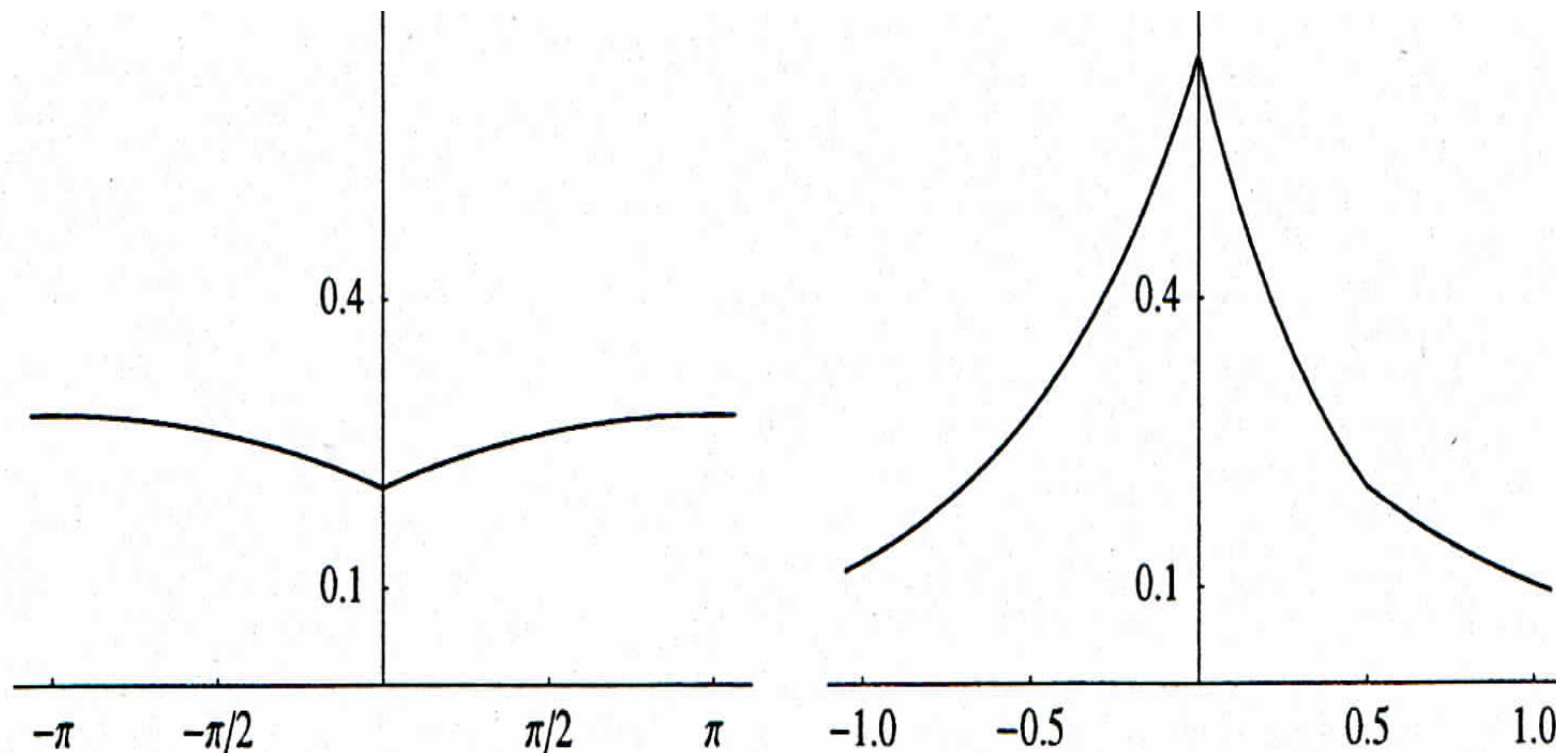
Fig. 7.2. The exact ground-state wave function of the helium atom with one electron fixed at a position $0.5a_0$ away from the nucleus. The wave function is plotted (in atomic units) in a plane that contains the nucleus and the fixed electron, the positions of which are indicated by vertical bars.

Dziura korelacyjna dla atomu helu.

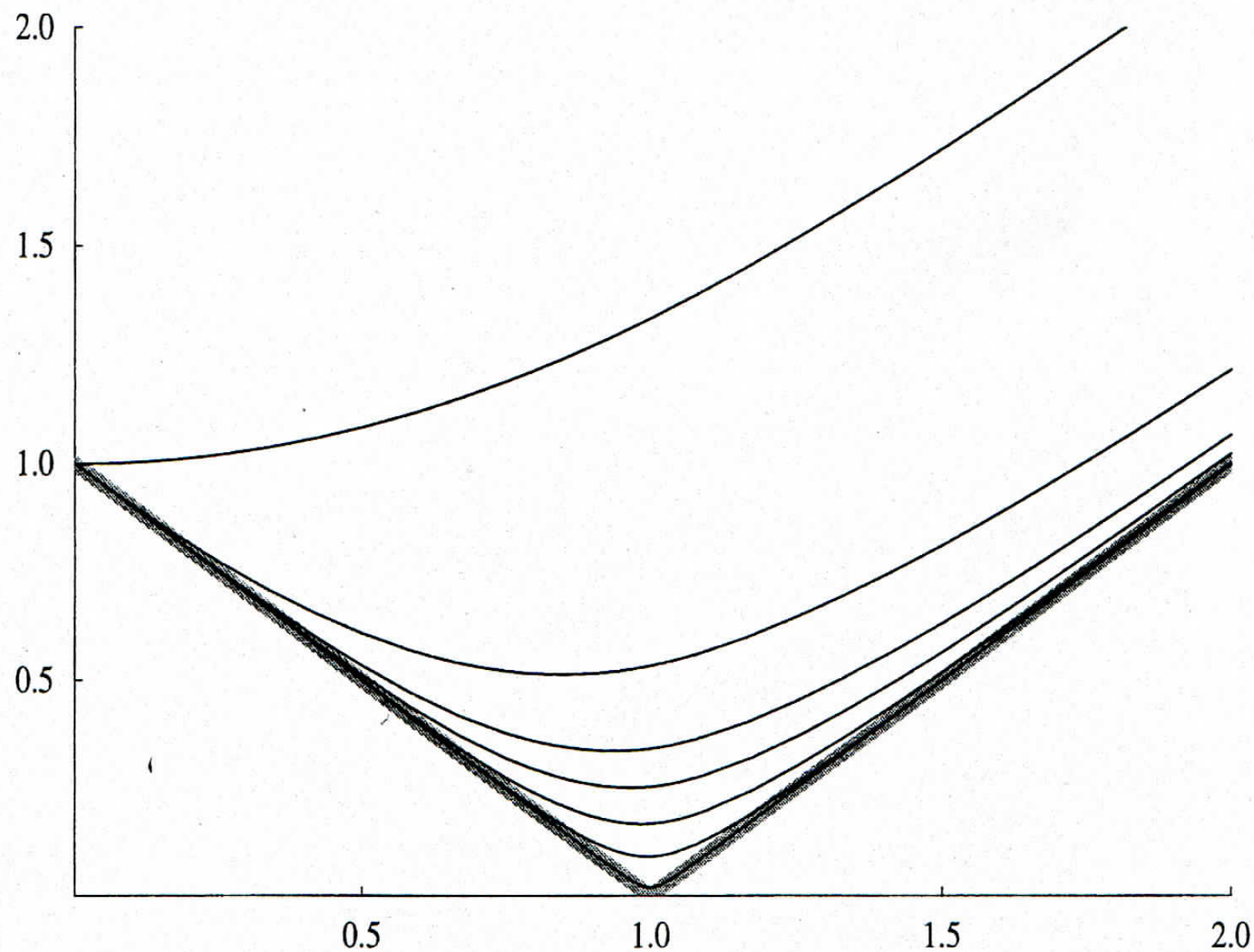
Fig. 7.3. The Coulomb hole in the ground-state helium atom. The plotted function represents the difference between the exact wave function and the Hartree-Fock wave function in a plane that contains the nucleus and the fixed electron, the positions of which are indicated by vertical bars (atomic units).

Ostrze międzyelektronowe i jądrowe dla atomu helu.

Fig. 7.5. The electronic and nuclear cusps of the ground-state helium atom with one electron fixed at a position $0.5a_0$ from the nucleus (atomic units). On the left, the wave function is plotted on a circle of radius $0.5a_0$ centred at the nucleus; on the right, the wave function is plotted along the axis through the nucleus and the fixed electron.

Rozwinięcie funkcji r_{12} (model dziury korelacyjnej) w szereg iloczynów funkcji kątowych aż do momentu pędu L

Fig. 7.7. Partial-wave expansions of r_{12} in r_1, r_2 and θ_{12} for $r_2 = 1$ and $\theta_{12} = 0$. The orders of the expansions are $L = 0, 1, 2, 3, 5, 10$ and 50 . The exact function r_{12} is represented by a thick grey line.

Najważniejsze bazy funkcji jawnie skorelowanych to:

Baza Hylleraasa (He, Li):

$$\Phi_k = r_1^n r_2^l r_{12}^m e^{-\alpha r_1 - \beta r_2}$$

$$\Phi_k = \phi(r_1) \phi'(r_2) r_{12}^m \quad \text{czyli } f(r_{12}) = r_{12}^m$$

Baza Kołosa-Wolniewiczza (H₂):

$$\Phi_k = r_{1a}^i r_{2a}^l r_{1b}^{i'} r_{2b}^{l'} r_{12}^n e^{-\alpha r_{1a} - \beta r_{2a} - \alpha' r_{1b} - \beta' r_{2b}}$$

$$\Phi_k = \phi(\vec{r}_1) \phi'(\vec{r}_2) r_{12}^m \quad \text{czyli } f(r_{12}) = r_{12}^m$$

Baza geminali Slatera (He, H₂⁺):

$$\Phi_k = e^{-\alpha r_1 - \beta r_2 - \gamma r_{12}}$$

$$\Phi_k = \phi(r_1) \phi'(r_2) e^{-\gamma r_{12}} \quad \text{czyli } f(r_{12}) = e^{-\gamma r_{12}}$$

Baza geminali Gaussa

$$\Phi_k = e^{-\alpha r_{1a}^2 - \beta r_{2a}^2 - \alpha' r_{1b}^2 - \beta' r_{2b}^2 - \gamma r_{12}^2}$$

$$\Phi_k = \phi(\vec{r}_1) \phi'(\vec{r}_2) e^{-\gamma r_{12}^2} \quad \text{czyli } f(r_{12}) = e^{-\gamma r_{12}^2}$$

Baza geminali Gaussa nie spełnia warunku ostrza ale też daje bardzo dokładne wyniki (również dla wielu elektronów - np. metoda F12-CCSD).

Metoda rozwinięcia orbitalnego

Najprostsza metodą uwzględnienia korelacji elektronowej jest włączenie więcej niż jednego wyznacznika w rozwinięciu funkcji falowej.

Na przykład dla H_2 , dwukonfiguracyjna funkcja falowa

$$\Psi = c_1|\psi_1\alpha \psi_1\beta| + c_2|\psi_2\alpha \psi_2\beta|,$$

gdzie ψ_1 to orbital σ_g a ψ_2 to orbital σ_u , uwzględnia korelacje “left-right” i dobrze opisuje dysocjację (energia jest ekstensywna - „size-consistent”).

Jeśli

$$\psi_1 = (1s_a + 1s_b)/\sqrt{2} \quad \text{i} \quad \psi_2 = (1s_a - 1s_b)/\sqrt{2}$$

to Ψ jest szczególnym przypadkiem funkcji teorii wiązań walencyjnych (VB).

Jeśli orbitale ψ_1 i ψ_2 zoptymalizujemy tak aby zminimalizować energię

$$E = \int \Psi \hat{H} \Psi d\tau$$

to otrzymamy metodę **wielokonfiguracyjnego SCF** czyli **MCSCF**.

Dzisiaj możemy stosować metodę MCSCF optymalizując setki orbitali rozwijając przy tym Ψ na miliony wyznaczników (metoda CASSCF).